

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ПЕРІОД СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

КРИВИЙ РІГ

10 ЛИСТОПАДА
2022 РОКУ

**КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ГІРНИЧИХ НАУК УКРАЇНИ
ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»**

**«ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ В ПЕРІОД
СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ
ЕКОНОМІКИ»**

Збірник наукових праць

**Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

10 листопада 2022 року

**Конференція присвячена 100-річчю Криворізького національного
університету та 20-річчю кафедри фінансів суб'єктів
господарювання та інноваційного розвитку**

Кривий Ріг – 2022

УДК 658.15:330.341.1(063)

Ф59

*Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету економіки та управління
бізнесом Криворізького національного університету
(протокол № 4 від 28.11.2022 р.)*

Фінансово-економічні проблеми розвитку суб'єктів господарювання в період становлення інноваційної економіки: збірн. наук. прац. Всеукр. наук.-практ. конф., Частина 1, 10 лист. 2022р., Кривий Ріг : Криворізький національний університет, 2022. 462 с.

Організаційний комітет:

Турило Анатолій Михайлович, д.е.н., професор кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку Криворізького національного університету.

Корнух Оксана Валентинівна, к.е.н., доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку Криворізького національного університету.

У збірнику розміщено матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Фінансово-економічні проблеми розвитку суб'єктів господарювання в період становлення інноваційної економіки», яка відбулася 10 листопада 2022 року та проходила в online-режимі з використанням платформи MEET.GOOGLE.

У збірнику зібрані доповіді, які присвячені сучасним проблемам у фінансах, економіці, менеджменті а також економічним аспектам інтелектуальної власності та інноваційного розвитку України.

Збірник може бути корисним для науковців, підприємців, викладачів, аспірантів та студентів.

Конференція присвячена 100-річчю Криворізького національного університету та 20-річчю кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст і орфографію матеріалів, додержання норм авторського права, достовірність наведених фактичних даних, посилань на джерела, імен та назв несуть відповідальність автори (співавтори) матеріалів. Організаційний комітет не завжди поділяє думку автора матеріалу.

©Криворізький національний університет, 2022

© Колектив авторів, 2022

Шановні учасники Всеукраїнської науково-практичної конференції!

Щиро дякуємо за участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції! Бажаємо Вам творчого натхнення та ефективного використання результатів наукової діяльності, мудрості, витримки та незламності духу!

Особлива подяка учасникам пленарного засідання за актуальні доповіді, активну участь в обговоренні проблемних питань, що створило плідну та незабутню атмосферу конференції:

Перерві Петру Григоровичу - д.е.н., професору, завідувачу кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин НТУ «ХП»;

Дубровському Сергію Станіславовичу - ректору Дніпровського технологічного університету

Череп Аллі Василівні - д.е.н., професору, декану економічного факультету Запорізького національного університету;

Бутнік-Сіверському Олександрю Борисовичу - головному науковому співробітнику економіко-правового відділу НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, доктору економічних наук, професору;

Мних Ользі Богданівні - д.е.н., професору кафедри маркетингу і логістики Інституту економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка»;

Вараві Ларисі Миколаївні д.е.н., професору, завідувачу кафедри менеджменту Криворізького національного університету;

Афанасьєву Євгену Вікторовичу, д.е.н., професору кафедри менеджменту Криворізького національного університету.

З повагою, організаційний комітет!

10 листопада 2022 року (260 день російського вторгнення в Україну)

ЗМІСТ

Частина 1. ФІНАНСИ, ЕКОНОМІКА ТА МЕНЕДЖМЕНТ

Alekseyenko Lyudmyla., Tulai Oksana

Ivano-Frankivsk Education and Research Institute of Management of the West Ukrainian National University

THE ROLE OF CIVIL SERVANTS IN THE CONDITIONS OF INTERNATIONALIZATION COMMUNICABILITY OF ECONOMIC PROCESSES..... 22

Агафонов А. О., Волошина-Сідей В. В.

Миколаївський національний аграрний університет

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ... 26

Афанасьєв Є. В., Афанасьєва М. Г., Демченко П.С.

Криворізький національний університет

ВИКОРИСТАННЯ ПРОДУКЦІЙНИХ ПРАВИЛ ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ НОРМАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ..... 29

Барадакова С.І.

Криворізький національний університет

РОЗВИТОК КРЕДИТУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ І КОМПАНІЙ В БАНКАХ УКРАЇНИ..... 32

Білашова І. В., Вишневська М. К.

ННІ «Інститут промислових та бізнес технологій» (УДУНТ)

ЗАСТОСУВАННЯ АУТСОРСИНГУ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ КОМПАНІЇ..... 34

Буланова М. В.

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКУ ЯК ОСНОВА ЙОГО СТІЙКОСТІ..... 39

Варава Л.М., Варава А.А.

Криворізький національний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ РИЗИКІВ ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ НАПРЯМАМИ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГІРНИЧОРУДНИХ ПІДПРИЄМСТВ..... 44

Величко К.Ю., Голікова Є. К.

Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

НАПРЯМКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ..... 49

Вінницька О. А., Лісовська О. О.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ..... 51

Мартинюк О. В. Криворізький Національний Університет	
ВПЛИВ ІНОВАЦІЙ НА РОЗВИТОК УКРАЇНИ.....	593
Маслак М. В., Перерва П.Г. НТУ «ХП»	
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ТЕОРІЇ ПРАВА ВЛАСНОСТІ.....	596
Матросова В. О., Верютіна В.Ю., Перерва П.Г. НТУ «ХП»	
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	601
Мацука В. М. Маріупольський державний університет, м. Київ	
СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	605
Немченко Т.А., Коваленко Є. В., Коваленко В. Є. Центрально-український національний технічний університет	
ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В КРИЗОВИЙ ПЕРІОД.....	610
Нікітін Є. Є., Корнух О.В. Криворізький Національний Університет	
ВПЛИВ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОСТІ КОМПАНІЇ НА ЇЇ РИНКОВУ КАПІТАЛІЗАЦІЮ НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ «SNAP».....	613
Осипенко С. О., Корнух О. В. Криворізький національний університет	
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ РИНКОВОЮ ВАРТІСТЮ КОМПАНІЙ ТА КІЛЬКІСТЮ ЗАРЕЄСТРОВАНИХ НИМИ ПАТЕНТАМИ.....	615
Пащенко О. А., Коровяка Є. А., Хоменко В. Л., Калюжна Т. М. Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»	
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СФЕРІ ОСВІТИ.....	619
Перерва П.Г., Кобєлєва А. В. НТУ «ХП»	
НЕДОЛІКИ НА РИНКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	623
Петлін І.В. Львівський національний університет імені Івана Франка	
РОЛЬ КРАУД-ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДБОРІ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	631
Петренко В. О., Фонарьова Т.А., Щербина М. В. Український державний університет науки і технологій	
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА.....	634
Писарчук О. В., Калашник А. С. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна	
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ	

ПЕТРЕНКО В.О.

доктор технічних наук, професор, магістр права,
завідувач кафедри інтелектуальної власності та управління проектами

ФОНАРЬОВА Т.А.

кандидат економічних наук, доцент кафедри інтелектуальної власності та
управління проектами

ЩЕРБИНА М.В.

магістрант кафедри інтелектуальної власності та управління проектами,
Інститут промислових та бізнес технологій
Українського державного університету науки і технологій,
м. Дніпро, Україна

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

У процесі творчої діяльності створюється новий інтелектуальний продукт, розробляються принципово нові технології виробництва, розвивається науково-технічний прогрес.

Роль людських ресурсів у процесах суспільного виробництва має велике значення, так як вони створюють і забезпечують умови для модернізації економіки. Під людськими ресурсами розуміється чисельність населення, що має певні професійні навички і знання і може використовувати їх у трудовому процесі. При цьому людські ресурси визначаються кількісним та якісним складом населення, а реалізація та використання людських ресурсів можливі через процес праці [1, с. 29].

В енциклопедичній літературі інтелект нації – це сукупність здібностей і творчих обдарувань людей, їх освітньо-кваліфікаційний рівень, на основі якого формується здатність народу засвоювати нові знання та інформацію, і в подальшому використовувати для розвитку науки, культури, мистецтва, для створення і впровадження нової техніки, застосування прогресивних форм організації і праці, вироблення найоптимальніших рішень у всіх сферах суспільного життя [2, с. 671].

В наукових дослідженнях термін «інтелектуальні ресурси» та «інтелектуальний капітал» часто ототожнюють, проте це зовсім різні терміни, які є між собою взаємопов'язаними і взаємодоповнюючими. Підґрунтям для формування і розвитку інтелектуальних ресурсів є «інтелектуальний

потенціал», а «інтелектуальний капітал» формується лише завдяки інтелектуальним ресурсам.

Інтелектуальний капітал та інтелектуальні ресурси розглядаються разом як інтелектуальний потенціал, який не має вартісної оцінки, а вимірюється кількістю працюючих та кількістю ідентифікованих об'єктів інтелектуальної власності. Від рівня інноваційного потенціалу на мікро-, мезо-, та макрорівнях залежать трансформаційні перетворення в економіці України, що є загальною надбудовою інтелектуальної економіки, яка спирається на інтелектуальний капітал [3, с.118].

Інтелектуальний потенціал - це можливості, які надані інтелектуальними ресурсами у певний час і в майбутньому, що створені людським і штучним інтелектом та можуть бути використані для досягнення певної мети, проте такі можливості не завжди можуть бути реалізовані; інтелектуальний потенціал означає можливості досягнення мети, а інтелектуальний капітал – засіб її досягнення [4].

Багато авторів в категорію «інтелектуальні ресурси» включають також і «результати» або «продукти» творчої діяльності. Існує термін «активні інтелектуальні ресурси» – це елементарні носії інтелекту: живі люди, індивідууми, фізичні особи, інтелектуальні ресурси, які не можуть використовуватись окремо від його носіїв. Тоді «результати творчої діяльності» або «інтелектуальні продукти», які «... можуть бути повністю або частково відчужені від їх творців» [5, с. 91] та, отримуючи правову охорону, стають об'єктами інтелектуальної власності і нематеріальними (інтелектуальними) активами [6, с. 3] варто розглядати як «пасивні інтелектуальні ресурси», які не можуть бути використані з користю без активної участі людини.

Для сучасних умов характерні: прискорений темп, різке збільшення обсягу інформації, дефіцит часу для прийняття рішень, зростання соціальної значущості цих рішень та особистої відповідальності, тому до розумової праці відносять діяльність, пов'язану як з простими розумовими операціями, так і роботу, що вимагає візуального, аналітичного та творчого мислення.

За визначенням професора Бутнік-Сіверського О.Б. «інтелектуальні ресурси» – це людські ресурси, що створюють інновації [6, с. 3].

В сучасних умовах розвитку економіки та впровадження інформаційних технологій зростає частка інтелектуального капіталу підприємства. За своєю природою знання швидко оновлюються, а втілюючись в новій продукції або послугі, нове знання призводить до інновацій.

Здатність створювати нові знання, технології, процеси, можливість доступу до нових знань і їх ефективного комерційного використання – все це основоположні елементи управління інтелектуальним капіталом в контексті інноваційного розвитку підприємства. Тому перед підприємством стоїть завдання відтворення інтелектуального капіталу шляхом постійного і безперервного ініціювання новацій і реалізації нововведень задля забезпечення конкурентних переваг.

Серед науковців немає єдиного підходу до визначення поняття «інтелектуальний капітал». Багато авторів використовують категорію «інтелектуальний капітал» як загальнотеоретичний підхід. Структурний підхід полягає в спробах дати визначення «інтелектуальний капітал» через розкриття його структури. Це підхід має свою будову, при цьому не складається з окремих чітко окреслених частин, а формується і функціонує через їх взаємодію [7].

Професор Бутнік-Сіверський О.Б. говорить, що «... «Інтелектуальний капітал» – це різновид капіталу. Авансована інтелектуальна власність, в процесі свого руху приносить велику вартість за рахунок додаткової вартості» [8, с. 17]. Чухно А.А. вважає, що «...капітал, акумулює наукові та професійно-технічні знання працівників, поєднує інтелектуальну працю і інтелектуальну власність, накопичений досвід, спілкування, організаційну структуру, інформаційні мережі, тобто все те, що визначає імідж фірми і зміст її бізнесу» [9, с. 49]. За визначенням Кендюхова О.В. «...здатні створювати нову вартість інтелектуальні ресурси підприємства, представлені людським і машинним інтелектом, а також інтелектуальними продуктами, виробленими самостійно

або залученими з інших джерел (куплені, орендовані) як засобу створення нової вартості» [10, с. 32].

Окремі науковці ділять інтелектуальний капітал на три складові: людський капітал, організаційний (структурний) капітал і клієнтський капітал. Людський капітал являє собою знання, вміння, навички і досвід конкретних фізичних осіб як єдину економічну цінність даного об'єкта бізнесу. Цей капітал є невідчужуваним від його власників.

Структурний капітал – все те, що залишається на підприємстві після того, як персонал закінчує роботу. Сюди відносять інтелектуальну власність, систему відносин, інформаційні системи, комунікацій, інструкції, положення, стандарти, нагороди, які отримало підприємство. Клієнтський капітал – це система надійних, довгострокових довірчих і взаємовигідних відносин підприємства зі своїми постачальниками і споживачами. За змістом, клієнтський капітал розглядається як нематеріальний актив. Сюди відносяться бренди, торговельні марки, фірмове найменування, постачання, клієнтура, ліцензійні та інші договори.

Інтелектуальна праця – складова частина розумової праці і є його продуктивним, творчим елементом. В процесі інтелектуальної праці створюються нові знання, виникають нові ідеї, нові способи, методи і прийоми для перетворення навколишнього світу, його прогресивного, позитивного змінювання і вдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безтелесна Л.І. Управління людським розвитком та його фінансове забезпечення в Україні: оцінка і перспективи: монографія: Рівне, НУВГП, 2010. 361 с.
2. Економічна енциклопедія: у 3-х т. - Т. 3 / гол. ред. Б. Д. Гаврилишин. Київ-Тернопіль: Академія народ. господарства, 2002. 951 с.
3. Семів Р.А., Луцик М.В. Інтелектуальні ресурси в системі інноваційного розвитку економіки. Вісник Університету банківської справи НБУ, 2013. №1. С. 117-121.

4. Стефанишин О. В. Людський потенціал економіки України. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. 315 с.
5. Гондарєва І. Кількісна оцінка затрат інтелектуальних ресурсів при визначенні комплексної ефективності розвитку промислового підприємства. Економічний аналіз, 2011. Випуск 8. Ч.2. С. 91-94.
6. Бутнік-Сіверський О.Б. Евристика в інтелектуальній економіці, або формування системи інноваційного підприємництва: URL: <http://dspace.nuft.edu.ua>.
7. Турило А.М., Корнух О.В. Теоретико-методологічні засади щодо визначення і сутності економічної категорії «інтелектуальний капітал підприємства». Вісник КТУ. Вип. 25. 2010. URL: http://knu.edu.ua/Files/25_2010/76.pdf.
8. Бутнік-Сіверський О.Б. Інтелектуальний капітал: теоретичний аспект. Інтелектуальний капітал, 2002. №1. С. 16 – 27.
9. Чухно А.А. Інтелектуальний капітал: сутність, форми та закономірності розвитку. Економіка України. 2002. № 11. С. 48 – 55.
10. Кендюхов О.В. Ефективне управління інтелектуальним капіталом: [моногр.]. НАН України. Інститут економіки промисловості; ДонУЕП. Донецьк: ДонУЕП, 2008. 359 с.

ПИСАРЧУК О.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу

КАЛАШНИК А.С.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, м.Харків, Україна

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасна економіка світу не стоїть на місці. Кожного дня відбуваються якісь переломні моменти, які можуть вплинути на її спад, або ж навпаки – допомогти злетіти до небес. Суб'єкти господарювання, які кожного дня мають

Наукове видання

**«ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
В ПЕРІОД
СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ
ЕКОНОМІКИ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(10 листопада 2022 року)

УКЛАДАЧ – О.В. КОРНУХ, КАНДИДАТ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ В АВТОРСЬКІЙ РЕДАКЦІЇ.
АВТОРИ ОПУБЛІКОВАНИХ МАТЕРІАЛІВ НЕСУТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПІДБІР,
ТОЧНІСТЬ НАВЕДЕНИХ ФАКТІВ, ЦИТАТ, ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ, ГАЛУЗЕВОЇ
ТЕРМІНОЛОГІЇ, ІНШИХ ВІДОМОСТЕЙ.

КРИВИЙ РІГ